

מפתחת זנים חדשים

גלית רדל ממו"פ צפון זכתה לאחרונה באות הצטיינות של מועצת הצמחים על עבודתה המקצועית ותרומתה הרבה לחקלאות. כבר בגיל 18, בחרה גלית להתגייס לנח"ל וליישב את קיבוץ צבעון, שם התאהבה בעבודת השטח במטעים. למידע 8 היא מספרת על זנים חדשים בפיתוח, על הרצון לשפר את מצב החקלאות ומסבירה כיצד, גם אחרי 25 שנה, היא מגיעה בכל בוקר בהתלהבות לעבודה. "הכי מרגש אותי לראות זנים חדשים שעבדנו עליהם מגיעים לשוק ולמדפי הסופרמרקט"

מאת: שירי פריאנט

האוניברסיטה העברית ברחובות. "לאחר שסיימתי את לימודי טיול ארוך בחו"ל, חיפשתי עבודה. באותם ימים פורסמה משרה של טכנאי מחקר בחוות מתתיהו, (החווה סמוכה לקיבוץ ברעם). זו הייתה הזדמנות מצוינת עבורי לחזור לקיבוץ צבעון יחד עם בן זוגי, אותו הכרתי בלימודים בפקולטה. הגענו לקיבוץ וגילינו שהוא די נטוש. גרנו שם ממש לבד. הייתי בהריון וזה לא היה קל, לכן החלטנו לבנות את ביתנו בכורזים, שם אנו מתגוררים עד היום".

בשלב מסוים, הצבא עזב את הקיבוץ, אך גלית וכמה חברים צעירים ונחושים החליטו שהם נשארים במקום וממשיכים בהקמתו. "היינו ממש חלוצים", היא נזכרת בהתלהבות, "אני עבדתי במטע התפוחים, בקשירה של עצים, ומהרגע הראשון נדלקתי על עבודת השטח במטעים, אז שלחו אותי לקורס 'סודות הנשירים' במכללת רופין". לאחר שירותה הצבאי, הבינה גלית כי זה היעוד שלה בחיים ונרשמה ללימודי מדעי הצמח בפקולטה לחקלאות של

כבר 25 שנה עובדת גלית רדל במו"פ (מחקר ופיתוח) צפון שבמכון המחקר מיגל של החברה לפיתוח הגליל. למרות שנולדה וגדלה בעיר טבריה, גלית נמשכה לטבע ולחקלאות מאז שהיא זוכרת את עצמה. ולכן, כשהחליטה להתגייס לנח"ל וליישב קיבוץ חדש בגיל 18 בלבד, זה היה מבחינתה צעד טבעי, גם אם סביבתה הקרובה לא לגמרי הבינה מדוע בחרה צעירה ומוכשרת הולכת להקים קיבוץ במקום מנותק ושכוח אל כמו קיבוץ צבעון.

מפתחת זנים חדשים. גלית רדל

באותם ימים, השתלבה גלית בפרויקט מחקר עתידי בחוות מתתיהו שנקרא "פרויקט תפוח 2000", שמטרתו הייתה לעצב מחדש את עץ התפוח במטרה לשפר את יכול הפרי ואיכותו. במקביל, החלה לעבוד על נשירים נוספים מלבד התפוח, כמו: אגס, דובדבן, נקטרינה, משמש, שזיף, אפרסמון ותאנה. בשלב מסוים עברה לעבוד בכל חלקות המבחן בגליל ובגולן, והתמקמה בחוות המטעים של מו"פ צפון, הסמוכה לנאות מרדכי.

"כבר 25 שנים שאני בתחום, אבל יש לי הרבה עניין, כי כל יום הוא מאתגר ומפתיע מבחינתי. אני עסוקה בפרויקטים ומחקרים

מגוונים ומרתקים, כמו בחינה

של זנים חדשים והתאמתם לתנאי הגידול בגליל ובגולן, עיצוב העץ, פיזיולוגיה של העץ, והכל מלווה בהרבה ניסויים בשטח. חלקה ניסיונית דורשת הרבה זמן ומאמץ. הקמת החלקה, בחינת סוגים שונים של טיפולים הנעשים לצמח, מעקב רציף ובדיקות גם בשטח וגם במעבדה, בדיקת מדדי הבשלה, קביעת התזמון המדויק לקטיף, בדיקת איכות הפרי, חיי מדף של הפרי, נראות ועוד", מסבירה גלית.

לנטוע אותו מסחרית והיום מגדלים אותו בהצלחה רבה באזורים קריים כמו ברעם, מטולה ורמת הגולן. זה ממש מרגש אותי לראות זנים חדשים שעבדנו עליהם מגיעים לשוק ולמדפי הסופרמרקט."

איזה גידולים חדשים צפויים לנו?

"בענף הגלעינים נקטרינה ואפרסק. יש כניסה של זנים חדשים והשנה לראשונה קטפנו מחלקות מסחריות נקטרינות לבנות מזון קריסטל ומזון זפיר. בנוסף, זנים חדשים של משמשים (וורטיג', פריסון, 170-LH-182) שמתאימים להר ומאריכים את עונת המשמש עד סוף יולי, זני שזיף איכותיים (בלאק-ספלנדור, אוון-טי וג'ון W) שיחליפו את הזנים הוותיקים. בענף הגרעיניים, צפויים זני תפוח חדשים שונים במראה וטעמים במיוחד, באגס זנים שונים במראה ובטעם ועמידים או סבילים לחרכון (מחלה שתוקפת את עצי האגס וגורמת לתמותת העצים) וכן זני אפרסמון יפני טעמים במיוחד שלא זקוקים להבחלה ונקטפים מוכנים לאכילה."

איזה סוגי מחקרים נעשים במו"פ צפון?

"במו"פ צפון אנחנו מתמקדים במחקרים יישומיים. אנחנו נמצאים בקשר ישיר עם החקלאים ועוסקים בבעיות שעולות מהשטח, כמו בעיות דילול, הדברה, איכות הפרי, כמות היבול ועוד. הקשר עם החקלאים הוא קבוע ורציף כאשר שותלים זן חדש, כאשר נתקלים במזיק או מחלה במטע או כשמשטר ההשקיה איננו

התהליך של החדרת זנים חדשים לשוק הוא ארוך ומורכב. ישנם מקרים שבחנו במו"פ צפון 100 זנים שונים, במשך למעלה מעשר שנים, ומצאו שיש רק שלושה זנים מתאימים לגידול באזור שלנו, כמו תפוח פינק לייד, למשל. "זהו זן שהכנסנו כגידול ניסיוני לפני למעלה מ-15 שנה. לאחר שהקמנו את החלקות, בחנו את התאקלמותו של הזן במשך למעלה משלוש שנים. לאחר מכן, עקבנו אחר היבול של הפינק לייד מספר שנים נוספות ורק אז נחתם הסכם עם המטפח מחו"ל, ממנו הובא הזן החדש. רק אחר כך יכולנו להציע אותו לחקלאים."

גלית אומרת בהתלהבות כי תפוח הפינק-לייד עשה מהפכה אמיתית בשוק התפוחים. "אנשים נכנסים לסופר ומחפשים את הזן הספציפי הזה, וזה מרגש אותי לראות זאת, כי הדרך שעברנו לא הייתה קלה כלל. לפני 20 שנה, כשבחנו את החדרת הפינק-לייד לישראל, נתקלנו בהרבה קשיים. הצבע שלו היה ורוד דהוי והיו לו הרבה סדקים. בין הקולגות שלי היו כאלו שאמרו שחבל על המאמץ, זה זן שלא נראה טוב ואין לו סיכוי, אבל אני לא ויתרתי. מהרגע הראשון שטעמתי את טעמו והרגשתי את הפציחות שלו, ידעתי שיש כאן זן מיוחד שאסור לוותר עליו, למרות כל האתגרים. ואכן עבדנו רבות כדי לשפר את הצבע וכמובן כדי להתגבר על הסדקים. זה לקח הרבה זמן, עד שהתחילו

"חשוב לנו להנגיש לחקלאים את המידע הרב שאנו אוספים בכל המחקרים שלנו. כל המידע שאנו מייצרים פתוח בפניהם ואנחנו נמצאים כאן כדי ליעץ, להכווין ולתמוך במטרה אחת ברורה: כדי שהחקלאים יצליחו"

גלית רדל עובדת במו"פ (מחקר ופיתוח) צפון שבמכון המחקר מיגל

"לפני 20 שנה, כשבחנו את החדרת הפינק-ליידי לישראל, נתקלנו בהרבה קשיים. הצבע שלו היה ורוד דהוי והיו לו הרבה סדקים. בין הקולגות שלי היו כאלו שאמרו שחבל על המאמץ, אבל מהרגע הראשון שטעמתי את טעמו והרגשתי את הפציחות שלו, ידעתי שיש כאן זן מיוחד שאסור לוותר עליו, למרות כל האתגרים"

והעשירה מזה כ- 25 שנה. החוקרים שעובדים עם גלית טוענים שאין ראוי ממנה לקבל את האות. פרופ' רפי שטרן, חוקר מו"פ צפון במכון המחקר מיגל ומרצה במסלול לחקלאות במכללה האקדמית תל-חי, מספר על עבודתו עם גלית: "היכרותי עם גלית היא ארוכת שנים וממושכת, ואני יכול להעיד על מספר תכונות מרכזיות המאפיינות אותה, כמו חריצות, דבקות במטרה, דיוק בעבודה ובעיקר 'ראש גדול' – כל פרויקט שגלית מקבלת עליו אחריות מתבצע בצורה מושלמת. האחריות שלה לעבודה והיוזמות שלה לפתרון בעיות, שעולות כל הזמן, מאפשרות לי, כחוקר, להגיע לתוצאות מצוינות מבלי לאבד שום נתון. בנוסף לכך, גלית מצטיינת בעבודת צוות וביחסי אנוש מצוינים. לא רק שהיא יודעת לקבל 'הנחיות' מחוקרים, היא גם מפעילה היטב את הצוות שעובד איתה כדי לעשות את העבודה בצורה הטובה והמקצועית ביותר. יכולותיה באות לידי ביטוי לא רק בשטח, במטעים הרבים שבחוות, אלא גם בעבודה המשרדית. היא שולטת היטב בתוכנות השונות שבמחשב, ועל ידי כך מסייעת לי רבות בארגון התוצאות והנתונים. גלית היא נכס גדול, לנו החוקרים, למו"פ צפון, ולא פחות חשוב, היא נכס גדול לחקלאים", מסכם פרופ' שטרן.

המבוססות על פחות כוח עבודה ויותר שימוש במיכון. בימים אלה, למשל, אנו פועלים לקדם את הדילול המכני והתאמת המטע החדש למיכון, וכדי לשכנע את החקלאים להתחיל להשתמש בו, עלינו להוכיח שהוא מצדיק את ההשקעה."

אחרי 25 שנה, מה גורם לך סיפוק בעבודה? "יש לי הרבה רגעי סיפוק, בעיקר כשחקלאים מתקשרים אליי ואומרים לי: 'גלית, תקשיבי, הן שהמלצת לי עובד מצוין' או 'הטיפול שהמלצת עליו ממש הצליח'. סיפוק נוסף שיש לי הוא מהעשייה והמחקר שכל הזמן נמשכים. אם בשנת 1994 התמקדנו בפרויקט 'תפוח 2000' ובמסגרתו המלצנו לחקלאים לעצב את העצים על ציר מרכזי כדי שיבול העץ ישתפר, הרי שעכשיו, בשנת 2019, כבר עובדים על עיצובים חדשים בפרויקט 'תפוח 2030'. אנחנו כל הזמן מתפתחים ומתקדמים ויש לי הרבה עניין וסיפוק בעבודה שהיא גם עבודת שטח- בחוץ, במטעים ובמפגש עם החקלאים, וגם עבודת מעבדה ואיסוף וניתוח נתונים. עבודת הצוות בסביבה האנושית, הכוללת את עובדי המו"פ, חוקרים, טכנאים, מדריכים ואנשי ענף הפירות במועצת הצמחים, תורמת להצלחה ולעשייה המבורכת."

לאחרונה קיבלה גלית אות ההצטיינות ממועצת הצמחים על עשייתה הברוכה

מתאים. אנחנו עוקבים אחרי כל זן חדש ומטפחים אותו במשך שנים רבות בחלקות המבחן, אך עבודתנו לא מסתיימת בזה. חשוב לנו להמשיך וללוות את החקלאי, לתת לו תמיכה מלאה וייעוץ גם לאחר הנטיעה ולאורך כל שנות הגידול."

גלית מוסיפה כי במו"פ צפון פועלים רבות להחדרת שיטות אגרוטכניות חדשות: צפיפות העצים ונטיעה, גיוס, עיצוב העץ וכדומה. "אנחנו עושים עבור החקלאים את כל הניסיונות בשיתוף מדריכי הגידול ואז באים אליהם עם המלצות, מה נכון לעשות וכיצד לעשות זאת. אנחנו לא מצפים מהחקלאי שייקח על עצמו את הסיכון. חשוב לנו להנגיש לחקלאים את המידע הרב שאנו אוספים בכל המחקרים שלנו. כל המידע שאנו מייצרים פתוח בפניהם ואנחנו נמצאים כאן כדי לייעץ, להכווין ולתמוך במטרה אחת ברורה: כדי שהחקלאים יצליחו."

בימים אלו, מצבם של החקלאים מדיגי אותך?

"מצבם של החקלאים קשה מאוד. אין להם גב ותמיכה ממשלתית. גם התמיכות שהיו בעבר הופסקו. יש מגבלות חמורות על מכסות המים, מחירי המים עולים והרווח לחקלאי הולך וקטן. החקלאי עובד קשה אך מקבל פחות ופחות כסף על הפרי שלו, בעוד שבסופר המחירים גבוהים. פערי התיווך הם בלתי נתפסים. לכן חשוב לנו לייעל ולשפר את שיטות העבודה של החקלאים, להכניס שיטות חדשות